

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни
«Основи економічної теорії»

Дніпропетровськ НМетАУ 2013
Зміст

1. Робоча програма з дисципліни «Основи економічної теорії».
2. Методичні вказівки до виконання індивідуальних робіт з дисципліни «Основи економічної теорії».
3. Тематика індивідуальних завдань з дисципліни «Основи економічної теорії».
4. Питання для підсумкового контролю з дисципліни «Основи економічної теорії».
5. Плани семінарських занять з дисципліни «Основи економічної теорії».
6. Тестові завдання з дисципліни «Основи економічної теорії».

	всього	в т.ч. по семестрах							
		5							
- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях									
Підсумковий контроль (екзамен, залік)		екз.							

Загальні положення

Мета: формування системи знань про загальні основи функціонування та розвитку економічних систем на основі альтернативних теорій та концепцій, що вивчають економічні закони виробництва, розподілу, обміну та споживання суспільного продукту.

Завдання: вивчення загальних засад економічного життя суспільства; розкриття закономірностей розвитку економічних систем; з'ясування механізму дії економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначення принципових рис основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції; ролі економічної теорії в розробленні шляхів трансформації постсоціалістичної економіки в соціально орієнтовану економічну систему.

Предмет: економічні відносини в їх єдності з продуктивними силами, політичними, національними та іншими інститутами суспільства.

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, годин	Шифр змістового модуля	Вид підсумкового контролю
1	<u>Лекції</u>			Залік
	Т.1.Економічна теорія: предмет і метод пізнання.	2	3.19.09.03	
	Т.2.Суспільне виробництво: зміст і основні економічні проблеми.	2	3.19.04.01, 3.19.04.02, 3.19.05.01, 3.19.05.02	
	Т.3.Власність в економічній системі суспільства.	2	3.19.06.01	
	Т.4.Основи товарного виробництва і ринку	2	3.19.01.01, 3.19.01.02	
	Т.5.Традиційні економічні системи. Етапи розвитку капіталізму.	4	3.19.01.04, 3.19.01.05, 3.19.02.02, 3.19.06.02, 3.19.07.01	
	<u>Практичні заняття</u>			
	Т.1.Економічна теорія: предмет і метод пізнання.	2	3.19.09.03	
	Т.2.Суспільне виробництво: зміст і основні економічні проблеми.	2	3.19.04.01, 3.19.04.02, 3.19.05.01, 3.19.05.02	
	Т.3.Власність в економічній системі суспільства.	2	3.19.06.01	
	Т.4.Основи товарного виробництва і ринку	2	3.19.01.01, 3.19.01.02	
	Т.5.Традиційні економічні системи. Етапи розвитку капіталізму.	4	3.19.01.04, 3.19.01.05, 3.19.02.02, 3.19.06.02, 3.19.07.01	
	<u>Самостійна робота</u>	12		
	<u>Усього</u>	36		
2	<u>Лекції</u>			Залік
	Т.6.Сучасна змішана економіка: діалектика ринкових і регулюючих механізмів. Т.7. Економіка тоталітарно-бюрократичного ладу: зміст і проблеми трансформації.	2	3.19.09.02 3.19.06.04	
	Т.8.Національна економіка: цілі та ефективність.	2	3.19.01.03, 3.19.02.01, 3.19.03.01, 3.19.04.02, 3.19.04.03, 3.19.06.05, 3.19.08.01	
	Т.9.Суспільне відтворення і загальна економічна рівновага.	4	3.19.04.05, 3.19.05.05, 3.19.06.03, 3.19.07.02, 3.19.07.03	

	Т.10.Циклічність економічного розвитку і економічне зростання.	2	3.19.07.05	
	Практичні заняття			
	Т.6.Сучасна змішана економіка: діалектика ринкових і регулюючих механізмів. Т.7. Економіка тоталітарно-бюрократичного ладу: зміст і проблеми трансформації.	2	3.19.09.02 3.19.06.04	
	Т.8.Національна економіка: цілі та ефективність.	2	3.19.01.03, 3.19.02.01, 3.19.03.01, 3.19.04.02, 3.19.04.03, 3.19.06.05, 3.19.08.01	
	Т.9.Суспільне відтворення і загальна економічна рівновага.	4	3.19.04.05, 3.19.05.05, 3.19.06.03, 3.19.07.02, 3.19.07.03	
	Т.10.Циклічність економічного розвитку і економічне зростання.	2	3.19.07.05	
	Самостійна робота	16		
	Усього	36		
3	Лекції			екзамен
	Т.11. Економічна політика і держава. Фінансова система і фінансова політика.	4	3.19.08.02, 3.19.08.03 , 3.19.08.04	
	Т.12. Грошово-кредитна система і монетарна політика. Інфляція і антиінфляційна політика.	4	3.19.05.04, 3.19.08.04	
	Т.13 Інтернаціоналізація виробництва і функціонування світової економіки.	2	3.19.09.01, 3.19.09.03	
	Т.14.Світова економіка і глобальні проблеми сучасності	2	3.19.09.03	
	Практичні заняття			
	Т.11. Економічна політика і держава. Фінансова система і фінансова політика.	4	3.19.08.02, 3.19.08.03 , 3.19.08.04	
	Т.12. Грошово-кредитна система і монетарна політика. Інфляція і антиінфляційна політика.	4	3.19.05.04, 3.19.08.04	
	Т.13 Інтернаціоналізація виробництва і функціонування світової економіки.	2	3.19.09.01, 3.19.09.03	
	Т.14.Світова економіка і глобальні проблеми сучасності	2	3.19.09.03	
	Самостійна робота	12		
	Усього	36		

№ № тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
	<u>Розділ 1. Загальні основи економічного розвитку.</u>	
1	Економічна теорія: предмет і метод пізнання. 3.19.09.03 Зародження і основні етапи розвитку економічної теорії. Предмет і функції економічної теорії. Економічні категорії і економічні закони. Методи економічної теорії. Економічна теорія і економічна політика. Роль економічної теорії в умовах реформування економіки України.	2
2	Суспільне виробництво: зміст і основні економічні проблеми. 3.19.04.01, 3.19.04.02, 3.19.05.01, 3.19.05.02 Суспільне виробництво і економіка. Фактори виробництва. Поняття відтворення. Технологічні способи виробництва. Система потреб. Закон зростання потреб. Основні економічні проблеми. Вибір в економіці. Результати виробництва. Суспільний продукт і його структура. Поняття економічного прогресу. Фактори і рушійні сили економічного прогресу.	2
3	Власність в економічній системі суспільства. 3.19.06.01 Суть власності. Суб'єкти і об'єкти привласнення. Типи власності і типи соціально-економічного ладу. Економічні види і форми власності. Власність в системі виробничих відносин. Власність і економічні інтереси. Власність, експлуатація і управління. Історичний процес зміни суспільних способів виробництва як процес докорінних перетворень форм і видів властивості. Необхідність і суть докорінних змін властивості при переході до ринкової економіки. Приватизація і роздержавлення.	2
4	Основи товарного виробництва і ринку. 3.19.01.01, 3.19.01.02 Форми суспільного господарства. Натуральне господарство. Товарне виробництво: суть, причини виникнення, характерні риси. Товар і його властивості. Гроші. Альтернативні підходи до виникнення, суті та функції грошей. Трудова теорія вартості. Закон вартості: зміст, функції, механізм дії. Товарне виробництво і ринок. Альтернативні визначення ринку. Попит та пропозиція. Структура і інфраструктура ринку. Поняття ринкового механізму, попиту і пропозиції.	4
	<u>Розділ 2. Еволюція ринкових відносин і економічні системи.</u>	
5	Традиційні економічні системи. Етапи розвитку капіталізму. 3.19.01.04, 3.19.01.05, 3.19.02.02, 3.19.06.02, 3.19.07.01 Економічні основи докапіталістичних способів виробництва. Чистий капіталізм і його характерні риси. Перетворення грошей у капітал. Робоча сила як товар. Процес створення вартості і додаткової вартості. Суть капіталу. Альтернативні погляди на капітал. Постійний і змінний капітал. Норма додаткової вартості. Прибуток. Норма прибутку. Нагромадження капіталу: суть, джерела, фактори. Норма нагромадження. Суть, форми і системи заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Монополістичний капіталізм. Альтернативні погляди на суть монополістичного капіталізму. Об'єктивні основи, етапи і форми становлення монополій. Транснаціональні корпорації. Державно-монополістичний капіталізм. Суть, етапи розвитку і форми державно-монополістичного капіталізму. Економічна роль і функції держави.	4
6	Сучасна змішана економіка: діалектика ринкових і регулюючих механізмів.	2

№ № тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
7	<p align="center">3.19.09.02</p> <p>Об'єктивні основи виникнення і розвитку змішаної економіки. Змішана економіка і соціально-економічний прогрес суспільства. Діалектика ринкових регулюючих механізмів. Недержавне регулювання економіки. Маркетинг: суть, цілі, причини, функції і методи.</p> <p>Економіка тоталітарно-бюрократичного ладу: зміст і проблеми трансформації.</p>	2
8	<p align="center">3.19.06.04</p> <p>Основи і суперечності економічної системи тоталітарно-бюрократичного ладу. Відчуження, монополізм, антиринковість, бюрократизм. Командно-бюрократична система господарювання. Перехід до соціально-орієнтованої ринкової економіки: зміст і проблеми.</p> <p><u>Розділ 3. Національна економіка: основи функціонування і розвитку.</u></p> <p>Національна економіка: цілі та ефективність. 3.19.01.03, 3.19.02.01, 3.19.03.01, 3.19.04.02, 3.19.04.03, 3.19.06.05, 3.19.08.01</p> <p>Зміст і кордони національної економіки. Цільова функція національної економіки і її об'єктивні основи. Підприємство (фірма) як основна ланка економіки і його цілі (поняття). Виробничі фонди і їх структура. Фізичне і моральне зношування основних фондів. Амортизація. Собівартість і її структура. Прибуток і рентабельність. Показники ефективності роботи підприємства. Ціноутворення. Система цін. Потреби і споживання. Гранична корисність продукту. Національне багатство. Ефективність національної економіки: суть, форми, показники і шляхи підвищення.</p>	2
9	<p>Суспільне відтворення і загальна економічна рівновага. 3.19.04.05, 3.19.05.05, 3.19.06.03, 3.19.07.02, 3.19.07.03</p> <p>Суть суспільного відтворення. Відтворення суспільного продукту. Валовий, кінцевий, чистий продукт. Національний дохід, його розподіл і перерозподіл. Умови реалізації сукупного суспільного продукту К. Маркса. Міжгалузевий баланс виробництва і розподілу продукту. Відтворення людини і відтворення робочої сили в різних сферах народного господарства. Екологічна система і проблеми її відтворення. Основи економіки природокористування.</p>	2
10	<p>Циклічність економічного розвитку і економічне зростання. 3.19.07.05</p> <p>Цикли економічного розвитку, їх види і матеріальна основа. Теорія короткострокових, середньострокових і довгострокових економічних циклів. Характеристика фаз середньострокового циклу. Теорія ділового циклу та її практичне значення. Антициклічне регулювання. Сучасний тип економічного зростання і його особливості. Марксистська концепція економічного зростання (основні питання).</p>	2
11	<p>Економічна політика і держава. Фінансова система і фінансова політика. 3.19.08.02, 3.19.08.03, 3.19.08.04</p> <p>Державний сектор: роль і кордони. Господарський механізм: суть, структура, функції і моделі. Господарський механізм і економічна політика держави. Формування економічної політики. Плановірність і планування. Суть і функції фінансів. Фінансова система: структура, суб'єкти і об'єкти.</p>	2

№ № тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
12	<p>Бюджетний дефіцит і державний борг: причини виникнення, наслідки і шляхи подолання. Система оподаткування. Податкова політика.</p> <p>Грошово-кредитна система і монетарна політика. Інфляція і антиінфляційна політика. 3.19.05.04, 3.19.08.04</p> <p>Грошовий обіг. Економічна природа кредитних грошей. Грошовий ринок у короткому і довгостроковому періодах. Ринок цінних паперів і його взаємодія з грошовим ринком. Суть, функції, принципи і форми кредиту. Кредитна система і її структура. Банки і банківська система. Національний банк: види і операції. Угоди, що створюють і не створюють гроші. Грошово-кредитна політика і її інструменти. Кейнсіанська і монетарна концепції грошово-кредитної політики. Рецепти теорії "раціональних очікувань" і "неокласичного синтезу". Інфляція: причини, механізм, наслідки. Стагфляція. Антиінфляційна політика.</p> <p><u>Розділ 4. Основи світової економіки.</u></p>	4
13	<p>Інтернаціоналізація виробництва і функціонування світової економіки. 3.19.09.01, 3.19.09.03</p> <p>Суть і характеристика світового господарства. Міжнародний поділ праці як основа інтернаціоналізації економіки і формування світового господарства. Міжнародні економічні відносини: міжнародна спеціалізація і кооперування виробництва; міжнародна торгівля товарами і послугами; міжнародна міграція робочої сили; валютні відносини. Міжнародні економічні організації і регулювання економічних відносин. Сучасна система взаємовідносин держав світу: суть, тенденції розвитку. Пріоритети світового розвитку. Економічна інтеграція і проблеми країн, що розвиваються. Напрямки інтеграції економіки України у світове господарство.</p>	2
14	<p>Світова економіка і глобальні проблеми сучасності. 3.19.09.03</p> <p>Зміст і класифікація глобальних проблем. Варіанти вирішення глобальних проблем і роль світової економіки. Глобалізація економіки і можливості глобального управління. Глобальні проблеми та формування економічної системи України.</p>	2

Семінари _34_ / годин /

№.№ семінару	Назва семінару	Тривалість (годин)
1	Економічна теорія: предмет і метод пізнання. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
2	Суспільне виробництво: зміст і основні економічні проблеми. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
3	Власність в економічній системі суспільства. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
4	Основи товарного виробництва і ринку. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	4
5	Традиційні економічні системи. Етапи розвитку капіталізму. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	4
6	Сучасна змішана економіка: діалектика ринкових і регулюючих механізмів. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
7	Економіка тоталітарно-бюрократичного ладу: зміст і проблеми трансформації. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
8	Національна економіка: цілі та ефективність. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
9	Суспільне відтворення і загальна економічна рівновага. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
10	Циклічність економічного розвитку і економічне зростання. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
11	Економічна політика і держава. Фінансова система і фінансова політика. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
12	Грошово-кредитна система і монетарна політика. Інфляція і антиінфляційна політика. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	4
13	Інтернаціоналізація виробництва і функціонування світової економіки. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
14	Світова економіка і глобальні проблеми сучасності. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2

Передбачає виконання завдань теоретично-розрахункового спрямування з метою перевірки знань студентів і їх здібностей:

- оперувати програмним теоретичним матеріалом;
- викладати матеріал логічно и послідовно;
- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- аналізувати і оцінювати показники ефективності економічної діяльності.

№№ завдання	Назва завдання	Тривалість (годин)
1	Тематика індивідуальних завдань додається	8

Основна література

1. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. А.А. Чухна. – К.: Вища школа, 2001.
2. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С.В. Мочерного. – Тернопіль, 1993.
3. Основы рыночной экономики. Кн. 1-3. / Под ред. В.Д. Камаева, Б.И. Домненко, - М.: Информрекламиздат, 1991.
4. Политическая экономия. / Под ред. В.В Радаева. - М.: Изд-во МГУ, 1992.
5. Экономическая теория. Конспект лекций./Под ред. Тарасевича В.Н. – Днепропетровск: ГМетАУ, 1996-1999.

Додаткова література

1. Закон УССР « О собственности ». -К.: Украина, 1991.
2. Закон УССР «Банки и банковская деятельность» //Правда Украины.- 1991. – 4 июля.
3. Закон Украины «О внешнеэкономической деятельности». –К. : Украина, 1991.
4. Конституция Украины. Принята на пятой сесии Верховного Совета Украины 28 июня 1996 г. – Днепропетровск: ОАО «Днепркнига», 1996.- Статьи 13-14.
5. Долан Е.Дж., Линдсей Л. Макроекономика .- С.- Пб., 1994.- С.21-26,331-352.
6. Курс экономической теории. Уч. пособие. - М.: Изд-во МГИМО, 1993.
7. Маршалл А. Принципы политической экономии.-М.: Прогрес, 1983-Т.1.- С.145-207, Т.2.-С.5-13, 151-174,195-203.
8. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика. - М.: Республика, 1992.
9. Пезенти А. Очерки политической экономии капитализма. Т.1. –М.: Прогресс, 1976. –С.124-132.
10. Пруссова Л.Г. Основы рыночной экономики. - К.: РПО "Полиграфкнига", 1993.
11. Политическая экономия /Под ред. В.А.Медведева, Л.И. Абалкина, О.И.Ожерельева и др.- М.: Политиздат, 1988.- С.38-58, 89-93.
12. ii Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / За ред. Г.Н.Климка, В.П.Нестеренка.-К.: Вища школа. -1994.-С. 333-346.
13. Тарасевич В.Н. О предмете экономической теории. –Днепропетровск: Сич, 1997.-С.17-46.

14. Еклунд Л. Эффективная экономика: шведская модель.-М.: Экономика,1991.-С.20-27,90-95,154.

Програму склав к. е. н. , доц.

/ Н.В.Рябцева/

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри політичної економії _____
протокол № 1 від 29.08.2003 р.

завідуючий кафедрою політекономії
д. е. н. , проф.

/ В.М. Тарасевич /

Узгоджено

Начальник навчального відділу

/ А.І. Демченко/

Голова навчально-методичної комісії
за напрямком

металургія

(пірометалургія) д. т. н., проф., акад. НАН України

/ М.І. Гасік /

металургія

(металообробка)

д. т. н., проф.

/ В.М. Данченко /

енергетика

д. т. н. , проф.

/ М.В. Губінський /

автоматизація та

комп'ютерно-інтегровані

технології

д. т. н. , проф.

/ О.П. Єгоров /

екологія

к. т. н. , проф.

/ В.П. Бобилєв /

хімічна технологія

та інженерія

к. т. н. , доц.

/А.Г. Старовойт/

електромеханіка

к. т. н. , доц.

/ А.В. Ніколенко /

інженерна механіка

к. т. н. , проф.

/ В.І. Большаков /

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання індивідуальних робіт з дисципліни

«Основи економічної теорії»

Загальні вимоги до виконання індивідуальної роботи з дисципліни

«Основи економічної теорії»

1. Мета і завдання індивідуальної роботи

Індивідуальна робота є невід'ємною складовою частиною усього учбового процесу і являє собою важливу форму самостійної роботи студентів по вивченню дисципліни.

Виконання індивідуальної роботи направлене, з одного боку, на більш глибоке вивчення економічних проблем, з іншого боку, на вироблення у студентів елементарних навичок наукового дослідження, економічного мислення.

Індивідуальна робота відображає рівень теоретичних знань студента, отриманих в ході вивчення даної дисципліни, і здатність застосовувати їх в реальному житті.

Порядок виконання індивідуальної роботи наступний:

1. Вибір теми, складання і затвердження плану.
2. Вивчення наукової літератури, статистичного матеріалу.
3. Написання індивідуальної роботи.
4. Оформлення індивідуальної роботи.
5. Захист.

2. Вибір теми, складання і затвердження плану

Написання індивідуальної роботи починається з вибору теми. Тематика індивідуальних робіт розробляється викладачем, який читає лекційний курс, і надається студентам. Відповідно до двох останніх цифр номеру залікової книжки студента групи відбувається закріплення за ним варіанту індивідуальної роботи. Для студентів, що складають дисципліну як академічну різницю призначені теоретичні питання 20-50.

Визначившись з варіантом індивідуальної роботи, студент приступає до підбору і вивчення літератури. Значну допомогу в цьому йому може надати перелік літератури (підручників, навчальних посібників, монографій, наукових статей і т.п.), наданий викладачем у ході читання лекцій, а також тематичний каталог учбово-методичного кабінету кафедри політичної економії НМетАУ (ауд. 201, з 13.00 до 16.30), яким можуть скористатися і студенти Інституту

підвищення кваліфікації і перепідготовки керівних кадрів і фахівців металургійного комплексу України.

У процесі вивчення основної і додаткової літератури студент складає план індивідуальної роботи, який складається з вступу, трьох-чотирьох вузлових питань, висновку, списку літератури, що використовується.

План узгоджується з керівником, після чого студент приступає до написання тексту індивідуальної роботи.

3. Написання тексту індивідуальної роботи

Обсяг індивідуальної роботи в рукописному варіанті повинен складати в середньому 15-20 сторінок.

Робота починається з вступу, обсяг якого не повинен перевищувати 1-2 сторінки. У вступі розкривається актуальність вибраної теми, міра її теоретичної розробки, вказуються основні дискусійні питання, формулюється мета написання роботи і дається пояснення загальної логіки викладу матеріалу.

Далі викладається основна частина, в якій розкривається зміст теми.

Виклад кожного розділу доцільно починати з постановки питання, із з'ясування змісту економічних явищ, що аналізуються і реальних процесів. Потім треба перейти до характеристики властивих даним процесам меж і особливостей, показати різноманіття форм вияву і відобразити їх розвиток. Кожне положення роботи не повинно бути просто декларовано. Його потрібно підкріпити аргументованими роз'ясненнями і науково обґрунтованими доказами.

При написанні індивідуальної роботи обов'язково потрібно враховувати специфіку даної дисципліни. У економічний аналіз залучаються не тільки зовнішні форми економічних закономірностей - конкретні інституціональні форми і інструменти, керуючі процесом виробництва, обміну, розподілу і споживання матеріальних благ і послуг. Тому при виборі теми індивідуальної роботи потрібно чітко визначити практичну спрямованість дослідження і при підборі літератури особливу увагу приділити конкретному економіко-статистичному матеріалу. Це можуть бути фінансові і бухгалтерські звіти підприємств, статистичне зведення, бюлетені, матеріали маркетингових і соціологічних досліджень.

У тексті індивідуальної роботи обов'язково повинні використовуватися основні елементи економічного аналізу: графічне або математичне моделювання, зведені таблиці і діаграми.

На закінчення автор повинен чітко сформулювати основні теоретичні висновки і практичні рекомендації, що органічно витікають з кожного питання його роботи. По своєму об'єму висновок не повинен перевищувати 2 сторінки.

Консультуючись з викладачем в процесі написання роботи, студент може отримати відповіді на всі питання, що його цікавлять.

Готову індивідуальну роботу студент повинен здати до учбово-методичного кабінету кафедри політекономії (ауд. 201, з 13.00 до 16.30) не пізніше ніж за 20

календарних днів до іспиту. Викладач перевіряє роботу в 14 денний строк з дня здачі роботи до кабінету.

4. Оформлення індивідуальної роботи

Індивідуальна робота може бути виконана як російською, так і українською мовою.

Перша сторінка роботи – титульний аркуш (див. додаток 1). На другій сторінці наводиться план роботи з вказівкою номерів сторінок, які відповідають питанням і підпитанням роботи (див. додаток 2). Текст роботи пишеться на одній стороні стандартного аркуша (формат А4) розбірливо і акуратно.

Допускається представлення індивідуальної роботи у вигляді комп'ютерного роздруку (Times New Roman, 14; міжсточний інтервал – 1,5; всі поля – 2 см; абзацний відступ 1,25-1,27 см: нумерація сторінок у правому верхньому куті; форматування тексту по ширині). Обов'язковою умовою є наявність полів для зауважень рецензента і нумерація сторінок. Нумери сторінок необхідно розміщувати в правому верхньому куту. На перших трьох сторінках номери не проставляються.

У список літературних джерел, що розташований в кінці індивідуальної роботи, включається література, яка безпосередньо використана при написанні роботи (вона цитувалася, на неї посилалися або вона послужила відправною точкою при формуванні концепції автора).

Список літератури формується в наступному порядку:

- 1) законодавчі акти України в хронологічному порядку їх прийняття;
- 2) монографії, збірники, статті - в алфавітному порядку прізвищ авторів; що не мають на титульному аркуші автора - в алфавітному розташуванню заголовків.

Зразок бібліографічного оформлення літературних джерел наведений в додатку 3.

Всі цитати, що наводяться в роботі, беруться в лапки. При пропуску слів ставлять крапки. При цьому необхідно стежити, щоб таке скорочення не відбилося на значенні цитат. Необхідні пояснення можуть вміщуватися в самому тексті в дужках або у виносках і обов'язково обумовлені, щоб читач бачив, що обмовка належить автору, а не джерелу, що цитується. Звичайно це робиться вказівкою ініціалів автора контрольної роботи в лапки.

Всі цитати і статистичні дані повинні мати посилання на джерела. Допускається два варіанти оформлення посилань:

- посилання наводиться внизу сторінки і відділяється від тексту горизонтальною лінією. У посиланнях на книги вказується прізвище і ініціали автора, повна назва книги, видавництво, рік видання і кількість сторінок (див. додаток 4а). При декількох посиланнях на одне і те ж джерело на одній сторінці (якщо вони йдуть підряд) досить, не повторюючи його назви, писати “Там же, - 3.”. У випадку, коли неодноразово цитується одна і та ж робота, можна не повторювати її кожний раз, а обмежитися прізвищем і ініціалами автора і вказівкою “Указ. соч., - 3.”;

- посилання у вигляді [№, З], де № - номер літературного джерела в списку літератури, що використовується, З - номер сторінки, з якої взята цитата (див. додаток 4 б).

У разі посереднього цитування, перед назвою джерела ставиться “див. там-то”.

Таблиці, що наводяться в тексті, графіки, діаграми, математичні моделі повинні бути правильно оформлені.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами в межах розділу (питання). У правому верхньому куту таблиці над заголовком вміщується напис “Таблиця” з вказівкою номера таблиці. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділеного крапкою (див. додаток 5 а).

Рисунки (графіки, схеми, різні діаграми) також нумеруються в межах розділу. Нумерації складаються з слів “Рисунок” (графік, діаграма), номер розділу, крапка, номер малюнка в розділі. Найменування малюнка вміщують над ілюстрацією, номер малюнка - під нею (див. додаток 5 б).

При першому посиланні на рисунок (таблицю) вказується його (її) повний номер, при повторному посиланні додають “див.”, наприклад “див. рис. 2.1”. Якщо в роботі одна таблиця (рисунок), її (його) не нумерують і слова “Таблиця” (“Рис.”) не пишуть.

Порушення вимог до оформлення індивідуальної роботи призводить до необхідності її переробки.

5. Захист індивідуальної роботи

Керівник роботи перевіряє індивідуальну роботу та виставляє попередню оцінку. Якщо оцінка позитивна, робота допускається до захисту. На роботі зазначається «До захисту», ставиться дата та підпис викладача.

При підготовці до захисту студенту потрібно уважно ознайомитися з критичними зауваженнями рецензента, додатково вивчити питання, що викликали ці зауваження.

Захист індивідуальної роботи складається з доповіді студента (5 - 7 хвилин) по виконаній роботі та у відповідях на питання, які поставлені в рецензії керівником або виникли в ході захисту. Після цього визначається захищена чи не захищена індивідуальна робота.

Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється викладачем, на роботі ставиться надпис «Захищено», дата та підпис викладача. Захищена індивідуальна робота виступає допуском студента до складання іспиту з дисципліни.

Додаток 1
Зразок оформлення титульної сторінки

Міністерство освіти та науки України
Національна металургійна академія України

Кафедра політичної економії

ІНДИВІУАЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «**Основи економічної теорії**»
на тему: Тіньова економіка»

Виконав:

студент гр. МС-08-2з
Петров А.С.

/ підпис /

Перевірив:

к.е.н, доц.
Сидорчук Е.Н.

/ підпис /

Дніпропетровськ 2013

*Зразки оформлення плану індивідуальної роботи***План роботи**

стор.	
ВСТУП.	3
1. Загальна характеристика тіньової економіки	5
2. Зміст тіньової економіки	10
3. Розвиток тіньової економіки в Україні.....	17
4. Напрями подолання тіньової економіки	20
ВИСНОВОК.	28
ЛІТЕРАТУРА.	30

Зразок оформлення списку літератури, що використовується

ЛІТЕРАТУРА

1. Баб'як М.Н., Пешенкова Л.А., Рибчук А.В. Економічна теорія: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 208с.
2. Бутук А.И. Экономическая теория: Учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп.-К.:Викар, 2003.- 668с.
3. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: Підручник.-К.: Вища школа, 2007. - 540с.
4. Економічна енциклопедія.(У трьох томах. Т.1, Т. 2, Т.3.) /Редколегія: С.В.Мочерний (відп. ред.) та інші. – К.: Видавничий центр „Академія”, - 2000, 2001, 2002.- 864с., 848с., 952с.
5. Економічна теорія: Політекономія: Підручник /За ред.. В.Д.Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2007. – 719 с.
6. Экономическая теория (политэкономия): Учебник /Под общ. Ред. заслуженных деятелей науки Российской Федерации, профессоров В.И. Видянина, Г.П. Журавлёвой. – М.: Изд-во Рос. Экон. Акад., 2000. - 592с.

Зразок оформлення посилань

Неокласична школа першорядне значення додає визначенню попиту, виходячи з твердження про те, що “головною вимогою людини є задоволення його потреб, спочатку - життєво необхідних, потім - інших, менш настійних. Отже, на перше місце висувається попит, який є не що інше, як зовнішній вияв більш глибоких потреб людини”.¹⁾

Схильність до споживання - величина відносно постійна, тому “причину порушення рівноваги на товарному ринку потрібно шукати не в процесі виробництва коштів споживання. Це порушення може витікати з диспропорції між пропозицією коштів накопичення і попитом на них”.²⁾

¹⁾Пезенти А. Очерки политической экономии.-Т.2. - М.: Прогресс, 1976.- С. 340.

²⁾ Жамс Е. История экономической мысли XX века. - М.: Изд-во иностранной литературы, 1959. - С. 250.

Зразок оформлення посилань

“Найбільш знаменний момент, що характеризує заощадження і інвестиції, - затверджує П.Самуельсон, - полягає в тому, що в нашому індустріальному суспільстві вони звичайно здійснюються різними особами і по незалежних один від одного причинах” [8, 250-251].

“Багато які економісти вважають, що такий структурний доказ, як міра концентрації або індекс Герфіндаля, недостатній для визначення міри конкурентності ринку. Більш того, вони затверджують, що треба передусім звернути увагу на саму ринкову поведінку фірм” [3, 214].

Зразок оформлення таблиці

Таблиця 1.2

Використання компаніями США різних методів амортизації ¹⁾

Методи	Роки			
	1986	1987	1988	1989
Прямолінійні	562	566	562	564
Прискорені:				
суми чисел	26	25	20	17
Зменшеного залишку	65	57	57	57
Одиниць продукції	59	52	62	65
Інші	69	68	69	74

¹⁾Финансовые и инвестиционные показатели деятельности фирмы. - М.: Финансы и статистика, 1991. - С. 27.

Зразок оформлення графіків

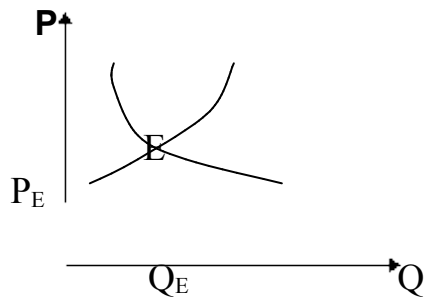

Рис. 2.1. Ціна рівноваги

3 ДИСЦИПЛІНИ «Основи економічної теорії»

1. Предмет економічної теорії.
2. Методологія економічної науки.
3. Функції економічної теорії.
4. Основні етапи розвитку, напрями та школи економічної теорії.
5. Економічні категорії, закони, принципи та моделі.
6. Економічне зростання: суть, види, фактори. Соціально-економічні наслідки економічного зростання.
7. Потреби як рушійні сили економічного розвитку. Види потреб.
8. Економічні ресурси та їх види.
9. Вибір альтернативних можливостей використання ресурсів. Крива виробничих можливостей.
10. Правоохоронні економічні потреби.
11. Суть та структура національної економіки.
12. Поняття та основні риси економічної системи.
13. Економічна система та її компоненти.
14. Класифікація економічних систем.
15. Національні моделі в рамках типових економічних систем.
16. Власність і економічна система.
17. Реформування власності в Україні.
18. Принципи організації ринкової економіки.
19. Сучасні моделі ринкової економіки.
20. Суть адміністративно-командної економіки, причини її розпаду.
21. Способи переходу до ринкової системи.
22. Перехідна (трансформаційна) економіка як система.
23. Економіка України в умовах ринкової трансформації.
24. Натуральна форма суспільного виробництва, умови її виникнення.
25. Товарна форма виробництва, її основні риси.
26. Товар – основний елемент товарного господарства.
27. Еволюція товарного виробництва, його характеристика у сучасних умовах.
28. Суть та функції грошей.
29. Грошові системи та їх типи.
30. Суть, види та функції ринку.
31. Структура сучасного ринку.
32. Поняття ринкової інфраструктури. Основні елементи інфраструктури ринку.
33. Формування ринкової інфраструктури в Україні.
34. Попит. Закон попиту. Крива попиту.
35. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції.
36. Рівновага попиту та пропозиції. Механізм їх взаємодії. Ціна рівноваги.
37. Недоліки ринкового механізму.
38. Конкуренція та її роль в ринковій економіці.
39. Домогосподарство в економічній системі суспільства.
40. Фірма – економічний суб'єкт ринкової економіки.
41. Підприємництво, його суть та принципи організації. Основні види підприємницької діяльності.
42. Організаційно-правові форми підприємництва.
43. Управління підприємством в умовах ринку.
44. Економічні суб'єкти в умовах ринкової трансформації економіки України.
45. Витрати виробництва та їх класифікація в ринковій економіці.
46. Прибуток: суть і види.
47. Еволюція ролі держави в економіці.
48. Економічні функції держави в ринковій економіці.
49. Форми та методи державного регулювання економіки.
50. Державні фінанси, їх структура та роль у соціально-економічному розвитку.
51. Державний бюджет і його структура.
52. Концепція формування державного бюджету. Бюджетний дефіцит.
53. Державний борг та його види.
54. Ланки державних фінансів.
55. Видатки державного бюджету та їх класифікація.
56. Характеристика державних цільових фондів.
57. Фіскальна політика та її основні інструменти.
58. Податкова система та принципи її організації.
59. Податки та їх види. Крива А. Лаффера.
60. Суть монетарної політики. Попит на гроші і пропозиція грошей.
61. Основні інструменти монетарної політики.
62. Суть, види та функції сучасних грошей.
63. Механізм функціонування грошового ринку.
64. Банки та банківська діяльність. Основні види банківських операцій.

65. Особливості макроекономічної політики в Україні.
66. Поняття національної економіки та її ознаки.
67. Методологія та способи розрахунку ВВП. Номінальний та реальний ВВП.
68. Методи обчислення ВВП.
69. Система національних рахунків та методологічні принципи її побудови.
70. Поняття макроекономічного аналізу.
71. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Умови економічної рівноваги.
72. Споживання і заощадження та їх функції.
73. Інвестиції, їх види.
74. Ринок праці та механізм його функціонування.
75. Попит на працю. Пропозиція грошей.
76. Економічна природа заробітної плати. Організація оплати праці в Україні.
77. Економічна нерівність та державна політика розподілу доходів.
78. Державні інструменти соціального захисту населення.
79. Циклічні коливання ринкової економіки та їх причини.
80. Зайнятність населення. Безробіття та його види.
81. Суть, види та соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави.
82. Основні моделі макроекономічного регулювання національної економіки.
83. Поняття світового господарства та етапи його розвитку.
84. Міжнародна торгівля та її особливості на сучасному етапі.
85. Основні форми міжнародних економічних відносин.
86. Зміст та структура світової валютної системи.
87. Валютний ринок і валютна політика.
88. Валютний курс: суть, види. Характеристика чинників, які впливають на формування валютного курсу.
93. Поняття економічної глобалізації світу.
94. Об'єктивні основи та необхідність зовнішньоекономічних зв'язків.
95. Експортно-імпортний потенціал України.
96. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «Основи економічної теорії»

1. Предмет і метод економічної теорії та їх тлумачення різними школами.
2. Зародження і розвиток економічної науки.
3. Виробничі можливості та суспільні потреби.
4. Економічні потреби суспільства. Закон зростання потреб.
5. Економічна система: її сутність та структурні елементи.
6. Економічні відносини як спосіб організації економічної системи.
7. Економічні системи, їх типи і еволюція.
8. Власність як економічна категорія та її історичні типи, види і форми.
9. Суб'єкти і об'єкти власності. Форми власності в Україні.
10. Тенденції розвитку відносин власності у світі та Україні.
11. Відносини власності в умовах змішаної економічної системи.
12. Сутність та форми акціонерної власності.
13. Колективна форма власності, її сутність та форми.
14. Матеріальне виробництво та його фактори.
15. Виробництво як джерело задоволення зростаючих потреб суспільства.
16. Товарна форма організації суспільного виробництва та закономірності виникнення товарного виробництва.
17. Товар та його властивості.
18. Характеристика розвиненої форми товарного виробництва.
19. Функціонування товарного виробництва. Характеристика простого товарного виробництва.
20. Гроші та їх функції.
21. Грошовий обіг та його закони.
22. Еволюція грошей. Форми вартості. Сучасна грошова система.
23. Витрати виробництва та їх види.
24. Продуктивні сили та виробничі відносини суспільства.
25. Прибуток як економічна категорія. Фактори, що впливають на норму та масу прибутку.
26. Ціна виробництва. Собівартість і рентабельність.
27. Первісне нагромадження капіталу. Особливості нагромадження капіталу в Україні.
28. Закони ринку. Закон попиту та його функціонування.
29. Конкуренція та її місце в ринковій економіці.
30. Особливості розвитку ринкових відносин в Україні.
31. Закон пропозиції і механізм його дії.
32. Ринок, його функції та закони.
33. Принципи класифікації ринків. Види ринків.

34. Сутність і основні елементи інфраструктури ринку.
35. Банківська система. Позичковий капітал та позичковий процент.
36. Суть підприємництва та його роль у ринковій економіці.
37. Специфіка підприємництва в аграрній сфері.
38. Фермерське господарство як форма підприємництва.
39. Рентні відносини і особливості формування доходів у сільському господарстві.
40. Особливості ціноутворення в аграрному виробництві. Ціна землі.
41. Земельна рента та її сутність.
42. Домогосподарство як суб'єкт ринкових відносин та його роль в економіці.
43. Перетворення грошей на капітал. Загальна формула руху капіталу.
44. Капітал як економічна категорія. Альтернативні теорії капіталу.
45. Капітал підприємства, його кругообіг і обіг.
46. Економічні функції держави та її роль у кругообігу продукту, ресурсів і доходу.
47. Інфляція, її види та соціальні наслідки.
48. Валовий внутрішній продукт та методи його розрахунку.
49. Тіньовий сектор в економіці України і його особливості.
50. Суть і види економічного відтворення.
51. Національний дохід і методи його розподілу .
52. Національне багатство: його складові та проблеми їх відтворення.
53. Розподіл і перерозподіл національного доходу в державі.
54. Економічні кризи та їх причини.
55. Роль державного бюджету в накопиченні і перерозподілі національного доходу.
56. Економічне зростання та його типи і чинники.
57. Натуральна форма організації виробництва. Характеристика натурального господарства.
58. Економічне зростання і економічні цикли.
59. Держава як суб'єкт ринкових відносин.
60. Державне регулювання суспільного відтворення та його форми.
61. Проблеми повної зайнятості та відтворення робочої сили в Україні.
62. Зайнятість та відтворення робочої сили.
63. Неповна зайнятість і безробіття, його види і форми.
64. Економічна система капіталізму вільної конкуренції.
65. Економічна система монополістичного капіталізму.
66. Робоча сила як товар і джерело додаткової вартості.
67. Номінальна і реальна заробітна плата. Прожитковий мінімум та споживний кошук.
68. Заробітна плата як економічна категорія та її форми.
69. Торговельний капітал та джерела його накопичення.
70. Податкова система України. Податки і їх види.
71. Ринок як економічна категорія, суб'єкти і об'єкти ринкових відносин.
72. Соціалістична економічна система, її позитивні та негативні риси.
73. Суперечності одержавленої адміністративно-командної економіки, як причина розкладу соціалістичної системи
74. Світогосподарські зв'язки та форми міжнародних відносин.
75. Доходи домогосподарства та їх розподіл.
76. Проблеми входження України в світове господарство.
77. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Форми і види підприємств в Україні.
78. Глобальні проблеми, їх суть і класифікація.
79. Міжнародне співробітництво і розвиток світового господарства.

5.ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ,

ПЛАН

семінарського заняття з теми 1

“ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ПРЕДМЕТ І МЕТОД ПІЗНАННЯ.”

1. Основні етапи розвитку економічних теорій.
2. Предмет і функції економічної теорії. Економічні категорії і закони.
3. **Методи економічної теорії. Економічна теорія та економічна політика.**

Література

1. Макконнелл К., Брю С. **Економикс: принципы, проблемы и политика. Т.1.-М.: Республика, 1992. - С. 18-27.**
2. **Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С.В. Мочерного.-Тернопіль, 1993.-С. 12-17, 28-46.**
3. **Политическая экономия /Под ред. В.А.Медведева, Л.И. Абалкина, О.И.Ожерельева и др.- М.: Политиздат, 1988.- С.38-58, 89-93.**
4. **Политическая экономия /Под ред. В.В.Радаева.-М.: Изд-во МГУ,1992.-Гл.4.**
5. **Тарасевич В.Н. О предмете экономической теории. – Днепропетровск: Сич, 1997.-С.17-46.**
6. **Экономическая теория. Конспект лекций /Под ред. В.Н.Тарасевича.-Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.1.- С.7-22.**
7. **Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.8-51.**

Реферати

1. **Основні напрямки сучасної економічної думки.**
2. **Економічні експерименти сучасності.**
3. **Теоретичні засади економічної політики.**

ПЛАН

семінарського заняття з теми 2

« Суспільне виробництво: зміст і основні економічні проблеми »

1. Суспільне виробництво: зміст, чинники , основні фази та етапи розвитку.
2. Основні економічні проблеми. Потреби та межа виробничих можливостей. Вибір в економіці.
3. Результати виробництва. Суспільний продукт і його структура. Соціально економічний прогрес.

Література

1. Курс экономической теории. Уч. Пособие. -М. : Изд-во МГИМО, 1993.-С. 13-32, 36-40.
2. Макконнелл К., Брю С. Экономика: принципы, проблемы и политика. Т.1.-М. : Республика,1992. -С. 36-39.
3. Основы рыночной экономики. /Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко-М.: Информрекламиздат, 1991.-Ч.1-С. 62-65, 70-72.
4. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С.В. Мочерного.-Тернопіль, 1993.- С. 17-28.
5. Политическая экономия /Под ред. В.А.Медведева. Л.И. Абалкина, О.И.Ожерельева и др.- М.: Политиздат, 1988.- С.38-58, 89-93.
6. Политическая экономия /Под ред В.В.Радаева.-М.: Изд-во МГУ. 1992.-Гл.2.
7. Экономическая теория. Конспект лекций/Под ред. В.Н.Тарасевича – Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999-4.1.-С.23-50.
8. Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.52-66.

Реферати

1. Етапи розвитку технологічного способу виробництва.
2. Сучасні пріоритети соціально-економічного прогресу.
3. Сучасна структура та обсяг суспільного продукту України.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 3

« Власність в економічній системі суспільства »

1. Власність як економічна категорія. Класифікація форм власності.
2. Власність та економічні інтереси.
3. Шляхи перебудови відносин власності економічної системи, що трансформується.

Література

1. Закон УСССР « О собственности ». -К.: Украина, 1991.
2. Конституция Украины. Принята на пятой сессии Верховного Совета Украины 28 июня 1996 г. – Днепропетровск: ОАО «Днепркнига», 1996.- Статьи 13-14.
3. Основы рыночной экономики / Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко.-М.: Информрекламиздат, 1991. –Ч.1. –С.46-61-М.изд.
4. Мочерный С. Собственность и особенностью её развития в развитых странах мира//Экономика Украины.-1994-№4
5. Политическая экономия/ Под ред. В.В.Радаева.- Вид-во МГУ,1992.-Гл.6.
6. **Экономическая теория. Конспект лекций /Под ред. В.Н.Тарасевича.-Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.1.- С.35-50.**
7. **Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.67-76.**

Реферати

1. Власність у контексті природно – історичного розвитку суспільства.
2. Особливості узгодження економічних інтересів у державному та ринковому секторах економіки.
3. Дослід впровадження програм приватизації в Україні.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 4

« Основи товарного виробництва і ринку »

Перше заняття

1. Форми суспільного виробництва. Натуральне та товарне виробництво.
2. Товар і його властивості. Вартість товару: сутність, форми, чинники.
3. Гроші. Альтернативні погляди на виникнення грошей. Закон грошового обігу.
4. Закон вартості та його функції.

Література

1. Основы рыночной экономики./ Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко. – М.: Информрекламиздат, 1991. -Ч.1. С.76-78.
2. Основы економічної теорії: Підручник /За ред. С.В.Мочерного.- Тернопіль,1993.- С.95-142.
3. Пезенти А. Очерки политической экономии капитализма. Т.1. –М.: Прогресс, 1976. –С.124-132.
4. Политическая экономия /Под ред. В.А.Медведева, Л.И.Абалкина, О.И.Ожерельева и др.- М.: Политиздат,1988.-С.4,138-158.
- 5. Политическая экономика/Под ред.В.В.Радаева-М.:изд-во МГУ, 1992- С.83-104.**
- 6. Экономическая теория. Конспект лекций /Под ред. В.Н.Тарасевича.-Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.1.- С.35-50.**
- 7. Основы економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.48-145.**

Реферати

1. Особливості та роль дрібнотоварного виробництва в сучасній економіці.
2. Альтернативні теорії вартості товару.

3. Еволюція форм вартості товару.
4. Особливості розвитку грошей у сучасних умовах.

Друге заняття

1. Ринок: сутність, суб'єкти, умови функціонування та функції.
2. Структура та інфраструктура ринку.
3. Ринковий механізм: попит, пропозиція та їх взаємодія.

Література

1. **Макконнелл К., Брю С. Економикс: принципи, проблеми и политика. М.: Республика,1992.-Т.1- С.18-27.**
2. Маршалл А. Принципы политической экономии.-М.: Прогрес, 1983-Т.1.- С.145-207, Т.2.-С.5-13, 151-174,195-203.
3. Основы рыночной экономики. /Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко.-М.: Информрекламизд,1991.-Ч.1.-С.76-96.
4. **Основи ринкової економіки /За ред. С.В.Мочерного. – Тернопіль, 1993.-С.151-174.**
5. Политическая экономия. /Под ред.В.В.Радаева-М.:изд-во МГУ, 1992.-с.105-117.
6. Экономическая теория. Конспект лекций /Под ред. В.Н.Тарасевича.-Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.1.- С.35-50.
7. **Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.145-190.**

Реферати

1. Роль та фіаско ринкового механізму у регулюванні економіки.
2. Види та роль бірж у ринковій економіці.
3. Особливості розвитку ринку цінних паперів в Україні.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 5 «Традиційні економічні системи. Етапи розвитку капіталізму.»

Перше заняття

1. Сутність і основні елементи економічної системи.
2. Економічні засади докапіталістичних способів виробництва.
3. Капіталізм: сутність та передумови виникнення. Робоча сила як товар. Вартість робочої сили.
4. Капітал: сутність й альтернативні погляди. Обіг та накопичення капіталу.

Література

1. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С.В. Мочерного.-Тернопіль,1993.-С. 242-251.
2. Политическая экономия/Под ред. В.А.Медведева Л.И.Абалкина, О.И.Ожерельева и др.-М. : Политиздат,1988.-С.161-188.
3. Политическая экономия /Под ред. С.В.Мочерного.-Львів: Світ, 1992.-С.111-117,168-175,195-214.
4. Политическая экономия/Под ред. В.В.Радаева. –М.: Изд-во МГУ,1992.-С.140-149,159-163.
5. Экономическая теория. Конспект лекций/Под ред. В.М.Тарасевича. -Днепропетровськ: ГМетАУ, 1996-1999 -Ч.2.-С.3-15.

Реферати

1. Вартість та споживча вартість робочої сили: сутність, чинники, показники.
2. Рентабельність виробництва та норма доданої вартості: загальне й особливе.
3. Еволюція форм заробітної плати та її динаміка.

Друге заняття

1. Етапи розвитку капіталізму. Чистий капіталізм.
2. Монополістичний капіталізм.
3. Державно-монополістичний капіталізм.

Література

1. Ленин В.И. Империализм как высшая стадия капитализма /Полн. Сбор. Соч.-Т. 27. –С.310, 385-396, 420.
2. Политическая экономия /Под ред. В.А.Медведева,Л.И.Абалкина, О.И.Ожерельева и др. -М.: Политиздат.-1990.-С.210-217,245-249.
3. **Політична економія /За ред. С. В. Мочерного.-Львів: Світ,1990.-С.233-244, 347-352, 401-406, 412.**
4. Политическая экономия /Под ред. В.В.Радаева. –М.: Изд-во МГУ, 1992.- С.169-171, 364-368.
5. **Економическая теория . Конспект лекций /Под ред. В.М.Тарасевича.-Днепропетровськ: ГМетАУ, 1996-1999 -Ч.2.-С.15-31.**

Реферати

1. **Позитиви та негативи капіталістичної конкуренції в сучасних умовах.**
2. **Особливості накопичення капіталу у розвинених країнах на сучасному етапі.**
3. **Необхідність та сутність антимонопольного законодавства.**

ПЛАН

семінарського заняття з теми 6,7

«Сучасна змішана економіка : діалектика ринкових і регулюючих механізмів» , « Економіка тоталітарно-бюрократичного ладу: зміст і проблеми трансформації »

1. Об'єктивні засади виникнення та розвитку змішаної економіки.
2. Діалектика механізмів регулювання економіки.
3. Проблеми переходу від економіки тотально-бюрократичного ладу до змішаної економіки.

Література

1. Котлер Т. Основы маркетинга.-М. : Прогресс, 1990.- С.45-75, 675-676.
2. Маевский В. Становление смешанной экономики: экономические аспекты // Вопросы экономики. -1993.-№1. -С.92-99.
3. Основы рыночной экономики /Под ред. В.Д.Камаева, В.И.Домненко.-М.: Информрекламиздат,1991.-С.73-75.
4. Политическая экономия / Под ред. В.В.Радаева.- М.: Изд. МГУ, 1992. –С. 294-300.
5. Хавина С. Многообразие типов смешанной экономики за рубежом // Вопросы экономики.-1993. -№ 1.-С.114-125.
6. Эклунд Л. Эффективная экономика – шведская модель.- М.: Экономика,1991.-С.71-87,154-160.
7. Курс экономической теории. Учебное пособие. –М.: Изд-во МГИМО,1993- Гл.27.
8. Основы економічної теорії : політекономічний аспект/ Г.Н.Климко та ін.-К.: Вища школа,1991.- Розділ 3.
9. **Экономическая теория. Конспект лекций /Под ред. В.Н.Тарасевича.-Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.2.- С.32-67.**
- 10.**Основы економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.190-236.**

Реферати

1. Загальне та особливе у моделях змішаної економіки розвинених країн.
2. Альтернативні погляди на теорію та практику соціалізму у колишньому СРСР.
3. Шляхи перебудови економічного устрою у постсоціалістичних країнах.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 8

« Національна економіка: цілі та ефективність »

1. Зміст, межі та цільова функція національної економіки.
2. Підприємство як основна ланка економіки. Мета, функції та фонди підприємства. Ефективність підприємства.
3. Ефективність національної економіки: сутність, форми, показники. Національне багатство.

Література

1. Методичні вказівки до самостійного вивчення теми “Національна економіка: цілі та результати”/ Укл. В.М. Тарасевич, О.В. Стьопіна.- Дніпропетровськ: ДметАУ, 1993.
2. Основы рыночной экономики / Под ред. В.Д. Камаева, Б.И. Домненко.-М.: Информрекламиздат, 1991. Кн.2.-С.17-20.
3. **Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С.В. Мочерного.-Тернопіль, 1993.-С.251-292.**
4. **Политическая экономия. Учебник /Под ред. В.А.Медведева. Л.И. Абалкина, О.И.Ожерельева и др.- М.: Политиздат,1988.- С.74-75, 496-509.**
5. **Пруссова Л.Г. Основы рыночной экономики. -Л.: Полиграфкнига,1993.-С.71-72,178-181.**
6. **В.М. Тарасевич Эффективность общественного производства: сущность и механизм роста. –К.: Вища школа,1991.-С.103-177.**
7. Еклунд Л. Эффективная экономика: шведская модель.-М.: Экономика,1991.-С.20-27,90-95,154.
8. **Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.236-257;335-340;374-394.**

Реферати

1. Національне багатство України: структура та використання.
2. Види підприємств та об'єднань підприємств в Україні.
3. Економічні уклади у економіці України.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 9

« Суспільне відтворення і загальна економічна рівновага »

1. Сутність суспільного відтворення , кругообіг ресурсів, продуктів, доходів.
2. Моделі суспільного відтворення : умови реалізації суспільного продукту
К. Маркса та інші.
3. Основи загальної економічної рівноваги.

Література

1. Основы рыночной экономики /Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко.-М. : Информрекламиздат, 1991. -С.9-16, 31-41, 67-95.
2. Политическая экономия /Под ред. В.В.Радаева-М. : Изд-во МГУ,1992.-С.294-300.
- 3. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С.В.Мочерного.-Тернопіль, 1993.-С.47-95.**
4. Политическая экономия : Учебник для ВУЗов / Под ред. В.А.Медведева, Л.И.Абалкина ,О.И.Ожерельева. и др. –М.: Политиздат,1990.-С.724-727.
- 5. Політична економія / За ред. С. В. Мочерного.-Львів: Світ,1990.- С.670-672.**
- 6. Экономические парадигмы и парадигмальные теории. Тарасевич В.Н.- Днепропетровск : Сич. 1995.- С.113-134.**
7. Экономическая теория. Конспект лекций / Под ред. В.М.Тарасевича.-Днепропетровск: ДМетАУ, 1996- 1999 –Ч.4.- С.4-29.
- 8. Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.395-406.**

Реферати

1. Основні проблеми відтворення людини в сучасних умовах.
2. Модель “витрати-випуск” В. Леонт'єва.
3. Альтернативні погляди утворення загальної економічної рівноваги.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 10

« Циклічність економічного розвитку і економічне зростання »

1. Цикли економічного розвитку, їх види та матеріальна основа.
2. Характеристика фаз середньострокового циклу.
3. Сутність та фактори економічного зростання . Особливості сучасного типу економічного зростання.

Література

1. Долан Е.Дж., Линдсей Л. Макроекономіка .- С.- Пб., 1994.- С.21-26,331-352.
2. Макконнелл К., Брю С. Экономикс : принципы, проблемы и политика. Т.1. -М.: Республіка, 1992.- С.154-158, 380-395.
3. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / За ред. Г.Н.Климка, В.П.Нестеренка.-К.: Вища школа. -1994.-С. 333-346.
4. Основи економічної теорії: Підручник/ За ред. С.В.Мочерного.-Тернопіль, 1993.-С. 465-488.
5. **Экономическая теория. Конспект лекций /Под ред. В.Н.Тарасевича.-Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.4.- С.30-50.**
6. **Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.477-499.**

Реферати

1. Особливості циклічного зростання розвинутих країн на сучасному етапі.
2. Циклічність та довгі хвилі економічного розвитку за Н.Д.Кондрат'євим.
3. Основні проблеми економічного зростання України в сучасних умовах.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 11.

«Економічна політика і держава. Фінансова система і фінансова політика»

1. Господарчий механізм: сутність структура, функції, моделі.
2. Економічна політика держави.
3. Сутність та функції фінансів. Структура фінансової системи.
4. Бюджетна система . Фіскальна політика.
5. Податкова система. Податкова політика.

Література

1. Закони України " О внесении изменений в Закон Украины " « Осистеме налогообложения » // Голос Украины. -1997. - 25 марта. -С. 6-7.
2. Курс экономической теории / Под ред. Чепурина М.Н., Киселевой Е.А.- Киров: Изд-во "АСА",1996. -Гл.17
3. Лившиц А.Я. Введение в рыночную экономику.- М.: МПТПО "Квадрат",1992.-Гл.2.
4. Макконнелл К., Брю С. Экономикс/ Принципы, проблемы и политика. -М.:Республика,1992.- Т.2.-С.213-217.
5. Основы рыночной экономики/За ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко и др.-М.: Информрекламиздат,1991. -Гл.19.
6. Основы економічної теорії: Підручник/ Под ред. С.В.Мочерного.-Тернопіль,1993.-С.396-441.
7. Политическая экономия. Учебник для ВУЗов/Медведев В.А., Абалкин Л.И. , Ожерельев О.И. и др.- М. : Политиздат, 1990.-Гл. 9, 20.
8. **Экономическая теория. Конспект лекций /Под ред. В.Н.Тарасевича.-Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.1.- С.51-83.**
9. **Основы економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.449-476.**

Реферати

1. Державний сектор економіки: сутність, роль та межі.
2. Доходи й видатки державного бюджету України у поточному році.
3. Особливості податкової політики України в сучасних умовах.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 12

« Грошово – кредитна і монетарна політика. Інфляція і антиінфляційна політика »

Заняття перше

1. Грошовий обіг. Грошовий ринок.
2. Кредитна система: сутність, структура, функції.
3. Банки та банківська система.
4. Ринок цінних паперів.

Література

1. Закон УСССР от 20 марта 1991 г. «Банки и банковская деятельность» //Правда Украины.- 1991. – 4 июля.
2. Курс экономической теории /За ред. М.Н.Чепурина, Киселевой Е.А.-Киров: Изд-во «АСА»,1996.-Гл. 15,18.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика. -М.:Республика,1992.- Гл.15,16,17,18,19.
4. Основы рыночной экономики Кн.2. /Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко и др.-М.: Информрекламиздат, 1991. –Гл. 16, 17.
5. Основи економічної теорії: Підручник /За ред. С.В.Мочерного.- Тернопіль, 1993.-С.441-465.
6. Политическая экономия /Под ред. Радаева.-М. : Изд -во МГУ, 1992.- Гл. 25, 27, 29, 37.
6. Экономическая теория. Конспект лекций /Под ред.В.Н.Тарасевича.- Днепропетровск, ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.5.- С.3-15.
7. Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.422-448.

Реферати

1. Особливості функціонування та подальшого розвитку кредитної системи України.
2. Національний Банк України функції та основні завдання.
3. Фондовий ринок України.

Заняття друге

1. Особливості встановлення рівноваги та грошового ринку. Грошово-кредитна політика.
2. Інфляція: сутність, причини, механізми, наслідки. Антиінфляційна політика.

Література

1. Гальчинский А.С., Ещенко П.С., Палкін Ю.І. Основи економічної теорії: Підручник.-К.: Вища школа.-1995.-Тема 24.
2. Курс экономической теории /Под ред. МГИМО.- М.-1993.-Гл 16.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика.-М.:Республика, 1992.- Т.1.-Гл.9, 10.
4. Основы рыночной экономики /Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко и др.-М.: Информрекламиздат,1991.-Кн.2.-Гл.20.
5. Политическая экономия /Под ред. Радаева.-М.: Изд-во МГУ,1992.-С.179-188.
6. Экономическая теория. Конспект лекций/Под ред. В.Н.Тарасевича.-Днепропетровск: ГметАУ, 1996-1999-Ч.5.-с.15-20.
7. Основи економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.500-507.

Реферати

1. Основні інструменти кредитно-грошової політики.
2. Альтернативні концепції грошово-кредитної політики.
3. Досвід застосування антиінфляційних заходів в Україні.

ПЛАН

Семінарського заняття з теми 13

«Інтернаціоналізація виробництва і функціонування світової економіки»

1. Сутність та основи руху світового господарства. Інтернаціоналізація виробництва.
2. Загальна характеристика основних форм міжнародних економічних відносин.
3. Сутність та етапи розвитку міжнародної інтеграції.

Література

1. Закон України «О внешнеэкономической деятельности». –К. : Украина, 1991.
2. Курс экономической теории / Под ред. М.Н.Чепурина.- М.: МГИМО МИД РФ,1993.-Гл. 23, 24.
3. Курс экономической теории /Под ред. М.Н.Чепурина, Киселевой Е.А.-Киров: Изд-во «АСА»,1996.-Гл. 22.
4. Основы рыночной экономики /Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко и др.-М.:Информрекламиздат, 1991. –Гл. 21, 22, 23.
5. Основы економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / За ред. Г.Н.Климка, В.П.Нестеренка.-К.: Вища школа,1994.- Розділи 37, 38.
6. Основы економічної теорії: Підручник /За ред. С.В.Мочерного.- Тернопіль, 1993.- С. 95-142.
7. Политическая экономия /Под ред. Радаева.-М.: Изд-во МГУ, 1992.-Гл. 36,37, 38,39.
8. Политическая экономия. Учебник для ВУЗов/Медведев В.А., Абалкин Л.И.,Ожирельев О.И. и др.- М.: Политиздат,1990.-Гл. 27.
9. Экономическая теория. Конспект лекций/ Под ред. В.М.Тарасевича.- Днепропетровск:ГметАУ,1996-1999.-Ч.5.-С.46-80 .
- 10.Основы економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.520-571.

Реферати

1. Особливості та етапи розвитку міжнародної інтеграції у Європі.
2. Валютна система: сутність та основні форми.
3. Особливості інтеграції економіки України у світове господарство.

ПЛАН

семінарське заняття з теми 14

«Світова економіка і глобальні проблеми сучасності»

1. Зміст та класифікація глобальних проблем сучасності.
2. Причини виникнення та основні розв'язання глобальних проблем.
3. Глобалізація економіки та можливості глобального управління.
«Міжнародні економічні організації».

Література

1. Курс экономической теории. –М.:МГИМО, 1993.-Гл. 25.
2. Основы рыночной экономики /Под ред. В.Д.Камаева, Б.И.Домненко и др.-М.:Информрекламиздат, 1991.-С.17-20; Ч.3. –Гл. 21, 25.
3. Основы економічної теорії: Підручник /За ред. С.В.Мочерного.- Тернопіль,1993.- С. 654-676.
4. Политическая экономия /Под ред. Медведева В.А.,Абалкина Л.И.,Ожерельева О.И. и др.-М.: Политиздат, 1990.-Гл.28.
5. Пруссова Л.Г. Основы рыночной экономикм. –Л.: Полиграфкнига, 1993. С.292-295.
6. Экономическая теория. Конспект лекций/Под ред. В.М.Тарасевича.- Днепропетровск: ГМетАУ, 1996-1999.-Ч.5.-С. 81-89.
7. Основы економічної теорії: Підручник /За ред. А.А.Чухна-К.:Вища школа,2001.-С.572-596.

Реферати

1. Шляхи подолання екологічної кризи в Україні.
2. Альтернативні погляди на сутність та шляхи глобалізації економіки.
3. Міжнародні економічні організації та їх роль у глобальному управлінні.

5. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗДИСЦИПЛІНИ «Основи економічної теорії»

**Тести та приклади розв'язання завдань за темами
з дисциплін
“Основи економічної теорії”, “Економічна теорія”
(для студентів технічних спеціальностей)**

Тема 1. Економічна теорія: предмет і метод пізнання.

Приклад рішення практичного завдання:

1. Яка функція економічної теорії заключається в тому, що вона виступає теоретичним фундаментом розробки економічної політики?

- А. Пізнавальна.
- Б. Ідеологічна.
- В. Практична.
- Г. Методологічна.

Вірна відповідь В. в цьому заключається практична функція економічної теорії.

Перелік практичних завдань.

1. У якому економічному вченні предметом вивчення є діяльність, яка пов'язана з зовнішньою торгівлею та притоком грошей до країни, рухом грошей і товарів поміж странами?

- А. Монетаризм.
- Б. Марксизм.
- В. Меркантилізм.
- Г. Кейнсіанство.
- Д. Інституціоналізм.

1. Яке з визначень найбільш точно характеризує предмет економічної теорії?

- А. Вивчення економічних відносин, пов'язаних із виробництвом, обміном, розподілом і споживанням економічних благ.
- Б. Вивчення економічних законів і форм їхнього прояву.
- В. Вивчення принципів формування економічної політики.
- Г. Все наведене.

3. Закон вартості діє:

- А. У всіх способах виробництва.
- Б. В межах декількох способах виробництва.
- В. В межах одного способу виробництва.

4. Який з перерахованих економічних законів діє у всіх способах виробництва?

- А. Закон грошового обігу.
- Б. Закон економії часу.
- В. Закон вартості.
- Г. Закон феодалної ренти.

5. Яка функція економічної теорії заключається в тому, що вона виступає теоретичним фундаментом розробки економічної політики?

- А. Пізнавальна.
- Б. Ідеологічна.
- В. Практична.
- Г. Методологічна.

Тема 2. Суспільне виробництво: зміст і основні економічні проблеми.

Приклади рішення практичних завдань.

1. Визначити й вибрати вірне твердження - сукупний суспільний продукт складається з:

- А. Національного доходу і фонду відшкодування.
- Б. Кінцевого суспільного продукту і фонду накопичення.
- В. Валового національного і кінцевого продуктів.

Вірна відповідь А (за визначенням сутності сукупного суспільного продукту).

2. Задача: Для виробництва металевої продукції підприємство має приміщення та обладнання загальною вартістю 14000 грн., метал- 6000грн., фонд оплати праці робітників та адміністрації становить 5000 грн. Визначити вартість засобів праці та продуктивних сил підприємства.

Рішення: Засоби праці - це комплекс речей, що опосередковують вплив робітника на предмети праці; продуктивні сили – це сукупність особистих та речових факторів виробництва (робочої сили та засобів виробництва, що містять в собі засоби та предмети праці). Тому вартість засобів праці входить вартість приміщення та обладнання –1400 грн., вартість продуктивних сил – приміщення та обладнання, метал та фонд оплати праці $14000 + 6000 + 5000 = 25000$ грн.

Перелік практичних завдань.

1. З наведених положень виділити поняття потреби:

А. Це внутрішній, спонукаючий мотив діяльності, що створює конкретні види матеріальних й духовних благ.

Б. Виражає відносини між людьми з приводу виробництва й використання вироблених благ та послуг.

В. Процес споживання засобів виробництва та робочої сили.

2. Що є об'єктивною підставою необхідності вибору в економіці?

А. Бажання економістів та політиків з формування привабливої моделі економіки.

Б. Перехід до ринкової економіки.

В. Обмеженість ресурсів та безмежність потреб суспільства.

Г. Бажання задовольнити потреби людей в повному обсязі.

3. До складу основних економічних ресурсів належать:

А. Земля, капітал, праця, гроші.

Б. Земля, капітал, праця, підприємницькі здібності.

В. Земля, капітал, праця, підприємницькі здібності, гроші.

4. Крива виробничих можливостей відображає:

А. Максимальний обсяг виробництва комбінацій двох факторів.

Б. Оптимальні витрати виробництва.

В. Ефективність суспільного виробництва.

Г. Усе наведене.

Д. Нічого з наведеного.

5. Як графічно буде зображено повну зайнятість ресурсів відносно кривої виробничих можливостей?

А. В межах кривої виробничих можливостей.

Б. За межами кривої виробничих можливостей.

В. На кривій виробничих можливостей.

6. Визначити й вибрати вірне твердження - сукупний суспільний продукт складається з:

А. Національного доходу і фонду відшкодування.

Б. Кінцевого суспільного продукту і фонду накопичення.

В. Валового національного і кінцевого продуктів.

7. Що необхідно відрахувати з сукупного суспільного продукту, щоб залишився національний доход?

А. Фонд накопичення.

Б. Фонд споживання.

В. Фонд відшкодування.

Г. Фонд розвитку.

8. Яке з визначень найбільш повно відбиває сутність виробничих відносин?

А. Відносини між людьми з приводу привласнення економічних благ в умовах рідкості ресурсів.

Б. Відносини між людьми з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання продуктів праці.

В. Відносини між людьми з приводу купівлі-продажу економічних благ.

Г. Відносини між людьми з приводу організації процесу виробництва.

9. Що містять у себе продуктивні сили?

А. Засоби праці та предмети праці

Б. Засоби виробництва та робочу силу.

В. Засоби праці та предмети вживання.

Г. Засоби виробництва та виробничі відносини.

10. До засобів праці належать:

А. Земля, машини, обладнання, сировина та матеріали.

Б. Земля, машини, обладнання.

В. Земля, машини, обладнання, матеріали, електроенергія.

11. Що з нижче перерахованого відноситься до засобів виробництва?

- А. Праця людини. Г. Б,В.
 Б. Природні ресурси. Д. Все наведене
 В. Верстати, машини й обладнання.

12. Для виробництва металевої продукції підприємство має приміщення та обладнання загальною вартістю 14000 грн., метал- 6000грн., фонд оплати праці робітників та адміністрації становить 5000 грн. Визначити вартість засобів праці та продуктивних сил підприємства.

13. Чому дорівнює вартість робочої сили та засобів праці, якщо продуктивні сили підприємства оцінюються в 20000 грн., вартість будівель – 7000 грн., транспорту – 3000 грн., полуфабрикатів – 1000 грн., матеріалів – 2000 грн.

14. Для виробництва металевої продукції підприємство має приміщення вартістю 10000грн., обладнання – 13000грн., інструмент – 1000грн., транспортних засобів – 7000 грн., матеріали – 8000грн., пакувальні пакети- 1000грн. Визначити вартість засобів виробництва та предметів праці.

Тема 3. Власність в економічній системі суспільства.

Приклад рішення практичного завдання.

Підберіть вірну характеристику відносин розпорядження:

- А. Право застосування об'єкта власності відповідно з його призначенням.
 Б. Право виключного контролю над об'єктом власності.
 В. Право володіння об'єктом власності.

Вірна відповідь Б (за визначенням відносин розпорядження)

Перелік практичних завдань.

1. Яке з наведених нижче визначень найбільш повно розкриває економічну сутність відносин власності?

- А. Власність - це єдність економічних та юридичних відносин.
 Б. Це відносини користування, володіння і розпорядження благами.
 В. Це відносини з приводу виробництва, розподілу, обміну й споживання економічних благ.
 Г. Це відносини з приводу привласнення благ.

2. Яке з наведених визначень найбільш повно розкриває юридичний зміст власності?

- А. Відносини між людьми з приводу привласнення матеріальних благ.
 Б. Відносини людей до матеріальних благ.
 В. Відносини користування, володіння та розпорядження благом.
 Г. Відносини між людьми, що закріплені у нормах права.

3. Підберіть вірну характеристику відносин розпорядження:

- А. Право застосування об'єкта власності відповідно з його призначенням.
 Б. Право виключного контролю над об'єктом власності.
 В. Право володіння об'єктом власності.

4. Підберіть вірну характеристику відносин користування:

- А. Право застосування об'єкта власності відповідно з його призначенням.
 Б. Право виключного контролю над об'єктом власності.
 В. Право володіння об'єктом власності.

Тема 4. Основи товарного виробництва і ринку.

Приклади рішення практичних завдань

1. Як визначається розмір суспільно необхідного робочого часу?

- А. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару у суспільно-нормальних умовах.
 Б. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару при середній кваліфікації виробника.
 В. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару при середній інтенсивності праці.
 Г. А,В.

Вірна відповідь А.

2. Задача: Товар виготовляється чотирма групами виробників. I група витрачає на виготовлення кожної одиниці товару 3 години й виробляє 100 одиниць, II група - відповідно 5 годин та 600 одиниць, III група - 6 годин та 200 одиниць, IV - 7 годин й 100 одиниць. Розрахуйте суспільно необхідний робочий час на виготовлення одиниці товару.

Рішення: Суспільно необхідний робочий час – це витрати часу на виробництво одиниці продукції при суспільно нормальних умовах праці, або, в контексті задачі – середньої продуктивності праці. Середню продуктивність праці ми отримаємо розрахувавши її середньозважений показник: $(100 \cdot 3 + 600 \cdot 5 + 200 \cdot 6 + 100 \cdot 7) / 100 + 600 + 200 + 100 = 5.2$ часа

3. Задача: Функція попиту має вигляд $Q_d = 8 - P$, пропозиції $Q_s = 3P - 4$. Знайти рівноважну ціну й обсяг виробництва.

Рішення: Рівноважна ціна та обсяг виробництва відображають ринкову рівновагу, тобто ситуацію, коли обсяг попиту дорівнює обсягу пропозиції. Це в аналітичному вигляді спільні значення ціни (P) та обсягу виробництва (Q) для обох функцій. Прирівнюючи функції знайдемо значення рівноважної ціни: $8 - P = 3P - 4$ – звідси $P = 3$. Підставив це значення ціни в будь-яку функцію отримаємо значення рівноважного обсягу виробництва: $Q_d = Q_s = 8 - 3 = 3 \cdot 3 - 4 = 5$.

Перелік практичних завдань

1. Визначить основні умови становлення товарного виробництва:

- A. Засоби виробництва належать капіталісту.
- B. Робоча сила виступає товаром.
- B. Економічна відокремленість товаровиробників.
- Г. Суспільний розподіл праці.
- Д. А,Б.
- Є. В,Г.

2. Що таке товар?

- A. Продукт праці, що задовольняє потребу людини.
- B. Продукт праці, що задовольняє потребу людини та виробляється для обміну на ринку.
- B. Продукт, створений для споживання іншими людьми.

3. Визначити форму праці, яка створює вартість товару:

- A. Абстрактна праця.
- B. Конкретна праця.
- B. Усе наведене.
- Г. Нічого з наведеного.

4. Що таке продуктивність праці?

- A. Витрати робочого часу на виробництво одиниці продукції.
- B. Кількість продукції, виробленої в одиницю часу.
- B. Витрати робочої сили в одиницю часу.

5. Як визначається розмір суспільно необхідного робочого часу?

- A. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару у суспільно-нормальних умовах.
- B. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару при середній кваліфікації виробника.
- B. Витрати робочого часу на виготовлення одиниці товару при середній інтенсивності праці.
- Г. А,В.

6. Вкажіть основні функції грошей.

- A. Міра вартості
- Г. Засіб накопичення.
- B. Засіб оборту
- Д. А, В
- B. Засіб платежу
- Є. Все наведене

7. Яку функцію виконують гроші під час сплати робітникам підприємства заробітної плати?

- A. Міра вартості
- B. Засіб платежу
- B. Засіб оборту
- Г. Засіб накопичення.

8. В якій функції виступають гроші в момент продажу товару в кредит?

- A. Засіб платежу.

- Б. Засіб оберту.
 В. Міра вартості.
 Д. Все наведене

9. Товар виготовляється чотирма групами виробників. I група витрачає на виготовлення кожної одиниці товару 3 години й виробляє 100 одиниць, II група - відповідно 5 годин та 600 одиниць, III група - 6 годин та 200 одиниць, IV - 7 годин й 100 одиниць. Розрахуйте суспільно необхідний робочий час на виготовлення одиниці товару.

10. Суспільно необхідні витрати праці на виготовлення одного костюму - 10 годин, на виробництво 1г золота – 0,2 години. Яка буде вартість костюму (в гр. золота), якщо продуктивність праці під час виробництва золота зросте в 4 рази?

11. За 8 годин робочого часу робітник виготовив 2 одиниці товару. Якщо 1 година робочого часу дорівнює 1 годині суспільно необхідного часу, покажіть, яка буде вартість одного виробу, якщо інтенсивність праці зросте у 2 рази.

12. Товар А обмінюється на 5 одиниць товару Б. Як зміниться мінове співвідношення товарів, якщо вартість товару Б знизиться вдвічі.

13. 1 г золота втілює в себе одну годину суспільно-необхідної праці, машина - 600 годин суспільно необхідної праці. В золотодобувчій і машинобудівній промисловості продуктивність праці зросла в 3 рази. Яка ціна на машину встановиться після цього?

14. Ціна однієї одиниці товару – 100 г золота. Продуктивність праці у виробництві даного товару збільшилась у 2 рази, продуктивність праці у здобуванні золота збільшилась у 3 рази. Яка буде ціна одиниці даного товару після цих змін?

15. Підприємством за 8 годин вироблялося 12 одиниць продукції загальною вартістю 144\$. У наступний місяць кількість робітників збільшилась в 10 разів, а продуктивність праці зросла у три рази. Як змінилась виручка підприємства, якщо ринкова ціна одиниці товару залишилась незмінною?

16. Функція попиту має вигляд $Q_d=8-P$, пропозиції $Q_s=3P-4$. Знайти рівноважну ціну й обсяг виробництва.

17. Функція попиту на товар представлена у вигляді $Q_d = 10-P$, пропозиції - $Q_s = 5p-2$. Знайти дефіцит або надлишок товару на ринку, якщо держава встановить ціну на товар - 4 грошових одиниці.

18. Сума цін вироблених товарів та послуг 1000 тис. грошових одиниць, сума цін товарів, проданих у кредит – 200 тис. грошових одиниць, сума платежів, по яких настав строк сплати – 300 тис. грошових одиниць, сума взаємогасимих платежів – 140 тис. грошових одиниць, середнє число обертів грошової одиниці – 3. Визначити кількість грошей необхідних для оберту.

Тема 5. Національна економіка: цілі та ефективність.

Приклади рішення практичних завдань.

1. Яку з функцій виконує господарський механізм в економічній системі суспільства?

- А. Погоджує економічні інтереси суб'єктів господарювання.
 Б. Забезпечує максимізацію прибутку виробництва.
 В. Встановлює форми розподілу СОП в суспільстві.

Вірна відповідь А.

2. Задача: На балансі підприємства знаходяться: верстати – 4000 грн, обладнання – 10000 грн., сировина – 5000 грн., виробничі будівлі – 20000 грн., виробничі споруди – 15000 грн., матеріали – 1000 грн., відвантажена, але не сплачена продукція – 10000 грн., грошові засоби в розрахунках - 15000 грн., соціальна інфраструктура – 20000 грн. Визначити обсяги основних та обігових фондів підприємства.

Рішення: до основних фондів підприємства відносяться вартість засобів праці, що

переносять свою вартість на готову продукції впродовж більш ніж одного виробничого циклу,

тобо, в контексті задачі це вартість верстатів, обладнання, виробничих будівель та споруд –

49000 грн.(4000+20000+15000+20000); до обігових фондів відносять вартість предмети праці

та вартість засобів праці, які переносять її на готову продукцію зо один виробничий цикл – це вартість сировини та матеріалів – 6000 грн. (5000+1000).

Перелік практичних завдань

1. Визначте, який критерій класифікації підприємств по розміру не має сенсу:

- А. Кількість робітників, працюючих на підприємстві.
- Б. Продуктивність праці робітників.
- В. Обсяг виробництва.

2. Визначте, що не відноситься до переваг великого промислового підприємства:

- А. Можливість комплексного використання сировини і матеріалів;
- Б. Можливість упрощення НТП;
- В. Висока мобільність;
- Г. Низькі витрати на одиницю продукції.

3. На балансі підприємства знаходяться: верстати – 4000 грн, обладнання – 10000 грн., сировина – 5000 грн., виробничі будівлі – 20000 грн., виробничі споруди – 15000 грн., матеріали – 1000 грн., відвантажена, але не сплачена продукція – 10000 грн., грошові засоби в розрахунках - 15000 грн., соціальна інфраструктура – 20000 грн. Визначити обсяги виробничих фондів та обігових засобів підприємства.

4. На балансі підприємства знаходяться: верстати – 4000 грн, обладнання – 10000 грн., сировина – 5000 грн., виробничі будівлі – 20000 грн., виробничі споруди – 15000 грн., матеріали – 1000 грн., відвантажена, але не сплачена продукція – 10000 грн., грошові засоби в розрахунках - 15000 грн., соціальна інфраструктура – 20000 грн. Визначити обсяги невикористаних фондів та фондів обігу підприємства.

5. На балансі підприємства знаходяться: верстати – 4000 грн, обладнання – 10000 грн., сировина – 5000 грн., виробничі будівлі – 20000 грн., виробничі споруди – 15000 грн., матеріали – 1000 грн., відвантажена, але не сплачена продукція – 10000 грн., грошові засоби в розрахунках - 15000 грн., соціальна інфраструктура – 20000 грн. Визначити обсяги основних та обігових фондів підприємства.

Тема 6. Суспільне відтворення і загальна економічна рівновага.

Приклади рішення практичних завдань

1. Що є джерелом накопичення капіталу:

- А. Помірність капіталіста щодо споживання;**
- Б. Додаткова вартість, що привласнюється капіталістом;**
- В. Заощадження робітника.**
- Г. Постійний капітал;**

2. Задача: Обчисліть обсяг сукупного суспільного продукту, якщо в умовах простого відтворення на змінний капітал першого підрозділу було витрачено 500 млрд. грн. Органічна побудова капіталу у першому підрозділі 9:1, в другому – 5:1. Норма додаткової вартості в суспільстві – 200%.

Рішення: Сукупний суспільний продукт ССП (за моделлю відтворення та розподілу сукупного суспільного продукту К. Маркса) виробляється в 2-х підрозділах суспільного виробництва. Його вартість дорівнює вартості постійного (с) та змінного (v) капіталу першого та другого підрозділів та доданої вартості (m), створеної в цих підрозділах. Вартість постійного капіталу першого підрозділу розрахуємо з даних про органічну побудову капіталу: $c/v = 9$ звідси $c = 9 \cdot v = 9 \cdot 500 = 4500$ млрд. грн. Додаткову вартість першого підрозділу розрахуємо виходячи з визначення та даних про норму додаткової вартості: $m' = (m/v) \cdot 100\%$ звідси $m = m' \cdot v / 100\% = 100\% \cdot 500 / 100\% = 500$ млрд. грн. Таким чином ССП першого підрозділу дорівнює 5500 млрд. грн. (4500+500+500). Щоб перейти до даних другого підрозділу треба пам'ятати умови реалізації ССП в умовах простого відтворення. Однією з таких умов є: $I(v+m) = Ic$ - звідси постійний капітал другого підрозділу дорівнює 1000 млрд. грн. (500 млрд. грн. постійного капіталу першого підрозділу та 500 млрд. грн. доданої вартості). Отримав значення постійного капіталу другого підрозділу, та знаючи органічну побудову капіталу в цьому підрозділі розрахуємо вартість змінного капіталу: $c/v=5$ звідси $v=c/5= 1000/5=200$ млрд.грн. Додаткову вартість другого підрозділу розрахуємо виходячи з даних про норму додаткової вартості: $m' = (m/v) \cdot 100\%$ звідси $m = m' \cdot v / 100\% = 100\% \cdot 200 / 100\% = 200$ млрд. грн. Частка ССП, яка створена в другому підрозділі дорівнює 1400 млрд. грн. (1000+200+200). ССП суспільства дорівнює 6900 млрд. грн. (5500+1400).

Перелік практичних завдань

1. Яке з перерахованих рівнянь не відображає умови реалізації ССП при простому відтворенні:

- А. $I(v+m) = Ic$.
- Б. $I(v+m) = Ic + Ic$.
- В. $II(c+v+m) = I(c+v) + II(c+v)$.
- Г. А,Б.
- Д. Б,В.

2. Що є джерелом накопичення капіталу:

- А. Помірність капіталіста щодо споживання;**
- Б. Додаткова вартість, що привласнюється капіталістом;**
- В. Заощадження робітника.**
- Г. Постійний капітал;**

3. Сукупний суспільний продукт має наступний склад: I) $4800c + 2400v + 2400m = 9600$; II) $4400c + 2200v + 2200m = 8800$. Яка вартість додатково вироблених засобів виробництва, що призначені для розширення виробництва.

4. Обчисліть обсяг сукупного суспільного продукту, якщо в умовах простого відтворення на змінний капітал першого підрозділу було витрачено 500 млрд. грн. Органічна побудова капіталу у першому підрозділі 9:1, в другому – 5:1. Норма додаткової вартості в суспільстві – 200%.

5. Обчисліть величину сукупного суспільного продукту, якщо у першому підрозділі постійний капітал становить 8000 грошових одиниць, а змінний — 1000 грошових одиниць, норма додаткової вартості — 100%. У другому підрозділі постійний капітал становить 2400 грошових одиниць, змінний — 1000 грошових одиниць, норма додаткової вартості — 120%.

6. У перший підрозділ суспільного виробництва авансовано 1600 млрд. грошових одиниць, а в другому підрозділі—500 млрд. грошових одиниць з органічною будовою 7:1 та 4:1, нормою додаткової вартості 200%. В першому підрозділі на накопичення йде 40% додаткової вартості. В процесі накопичення органічна будова капіталів у двох підрозділах залишилась незмінною. Визначити вартість сукупного суспільного продукту та суму додаткової вартості, яка іде на накопичення у другому підрозділі.

Тема 7. Циклічність економічного розвитку і економічне зростання.

Приклад рішення практичного завдання.

1. Матеріальною основою і економічною умовою довгострокових циклів є:

А. Необхідність поновлення капітальних благ і розв'язання суперечності між саморегулюванням і регулюванням.

Б. Поновлення активної частини основного капіталу і міжгалузева конкуренція.

В. Споживчі властивості товарів і внутрішньогалузева конкуренція.

Вірна відповідь А.

Перелік практичних завдань

1. Визначити сутність циклічності економічного розвитку:

А. Цикл — це явище зовнішнє відносно економічної системи (він має природну, політичну, психологічну заданість).

Б. Цикл — це явище, яке внутрішнє властиве економіці.

В. Цикл є синтез внутрішніх станів і зовнішніх чинників, що реалізуються при переході від фази до фази;

Г. Порушення рівноваги економічної системи.

2. Що таке циклічність економічного розвитку?

А. Безперервні коливання економіки.

Б. Періодичні зльоти і падіння ринкової кон'юнктури.

В. Сукупність економічних явищ і процесів, що складають кругообіг.

3. Матеріальною основою і економічною умовою довгострокових циклів є:

А. Необхідність поновлення капітальних благ і розв'язання суперечності між саморегулюванням і регулюванням.

Б. Поновлення активної частини основного капіталу і міжгалузева конкуренція.

В. Споживчі властивості товарів і внутрішньогалузева конкуренція.

4. Матеріальною основою і економічною умовою середньострокових циклів є:

А. Необхідність поновлення капітальних благ і розв'язання суперечності між саморегулюванням і регулюванням.

Б. Поновлення активної частини основного капіталу і міжгалузева конкуренція.

В. Споживчі властивості товарів і внутрішньогалузева конкуренція.

5. Матеріальною основою і економічною умовою короткострокових циклів є:

А. Необхідність поновлення капітальних благ і розв'язання суперечності між саморегулюванням і регулюванням;

- Б. Поновлення активної частини основного капіталу і міжгалузева конкуренція;
- В. Споживчі властивості товарів і внутрішньогалузева конкуренція.

6. Фаза підйому економічного циклу характеризується наступним:

- А. Зростання виробничих запасів.
- Б. Зростання обсягів виробництва, заробітної плати, цін та відсотка.
- В. Зростання безробіття; зниження обсягів виробництва; рівня цін та відсотка.
- Г. А, Б.

7. Фаза кризи економічного циклу характеризується:

- А. Звуження сфер прибуткового застосування грошей, зростання виробничих запасів.
- Б. Зростання обсягів виробництва, заробітної плати, цін та відсотка.
- В. Зростання безробіття, зниження обсягів виробництва, рівня цін та відсотка.
- Г. А, В.

Тема 8. Економічна політика і держава. Фінансова система і фінансова політика.

Приклад рішення практичного завдання

1. Визначте, які складові містить в собі бюджетна система в унітарних державах:

- А. Державний бюджет та бюджети місцевих органів влади.
- Б. Державний бюджет.
- В. Державний бюджет ,бюджети місцевих органів влади та бюджети федерацій.

Вірна відповідь А.

Перелік практичних завдань

1. Що з перерахованого є найбільш прийнятним набором цілей державної економічної політики:

- А. Максимізація прибутку, максимізація корисності, стабільність цін.
- Б. Забезпечення повної зайнятості, нульової інфляції, загальної економічної рівноваги.
- В. Економічне зростання, збереження низьких темпів інфляції , підтримка певного рівня зайнятості.
- Г. Контроль над обсягом державних видатків, сукупним попитом і розмірами інвестицій.

2. Економічна політика держави:

А. Формується в результаті взаємодії політичних сил.

Б. Визначається Президентом країни.

В. Формується апаратом виконавчої влади.

3. У яких основних формах здійснюється реалізація економічних функцій держави?

- А. Вироблення господарських правових норм.
- Б. Забезпечення рівності доходів.
- В. Націоналізація економіки.
- Г. Демократизація економічного життя суспільства.

4. Визначте, які складові містить в собі бюджетна система в унітарних державах:

- А. Державний бюджет та бюджети місцевих органів влади.
- Б. Державний бюджет.
- В. Державний бюджет ,бюджети місцевих органів влади та бюджети федерацій.

5. Дати визначення дефіциту державного бюджету:

- А. Сума накопичених державою бюджетних дефіцитів.
- Б. Перевищення видатків державного бюджету над надходженнями.
- В. Перевищення надходжень державного бюджету над видатками.

6. Вкажіть умови утворення дефіциту державного бюджету:

- А. Сума активів держави перевищує розміри її зобов'язань.
- Б. Сума видатків держави перевищує суму надходжень.
- В. Видатки держави зменшуються.
- Г. Сума податкових надходжень держави зменшується.

7. Крива Лафера ілюструє зв'язок між :

А. Ставкою податку та податковими надходженнями до бюджету.

Б. Ставкою податку та попитом на товари першої необхідності.

В. Ставкою податку та рівнем добробуту в суспільстві.

8. До яких економічних наслідків може привести державний борг?

- А. До скорочення виробничих можливостей національної економіки.

- Б. До зниження рівня життя в країні.
- В. До перерозподілу національного багатства між членами суспільства.
- Г. До збільшення сукупних національних прибутків.
- Д. Усі наведені наслідки можуть мати місце.

9. Вкажіть, що не відноситься до непрямих податків:

- А. Акцизні платежі.
- Б. Податок на прибуток.
- В. Податок на додаткову вартість.
- Г. Митний збір.
- Д. А, Б.
- Є. А, В, Г.

Тема 9. Грошово-кредитна система і монетарна політика. Інфляція і антиінфляційна політика.

Приклад рішення практичного завдання

1. Що входить в компетенцію Центрального Банку?

- А. Тимчасове управління майном клієнта.
- Б. Грошові операції від імені і за рахунок свого клієнта.
- В. Розрахунково-касове обслуговування громадян.
- Г. Проведення заходів грошово-кредитної політики.

Перелік практичних завдань

1. Умовами надання кредиту є:

- А. Терміновість.
- Б. Платність;
- В. Поверненість;
- Г. А, Б;
- Д. Все наведене.

2. До основних форм кредиту відносять:

- А. Банківський.
- Б. Комерційний.
- В. Споживчий.
- Г. Державний.
- Д. А, Б, В.
- Є. Все наведене.

3. Що входить в компетенцію Центрального Банку?

- А. Тимчасове управління майном клієнта.
- Б. Грошові операції від імені і за рахунок свого клієнта.
- В. Розрахунково-касове обслуговування громадян.
- Г. Проведення заходів грошово-кредитної політики.

4. Які види операцій може здійснювати Центральний банк, впливаючи на кон'юнктуру грошового ринку:

- А. Емісія грошей.
- Б. Операції на відкритому ринку.
- +В. Встановлення норми резервування та облікової ставки відсотка.
- Г. А, Б;
- Д. Все наведене.

5. Яка з операцій Центрального Банку не відповідає політиці "дешевих грошей"?

- А. Центральний Банк купує облігації.
- Б. Центральний Банк продає облігації.
- В. Центральний Банк знижує норму резервування.